

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Osloadvokatene AS
v/ advokat Kristian Berge
Postboks 8913, St. Olavs plass
0028 Oslo

NTNU
v/ Nemnd for studentsaker
Høgskoleringen 1
7491 Trondheim

Bergen, 16.05.2024
Deres ref.: 50277
Vår ref.: 33/2023 (24/02546)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 33/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Norges tekniske-naturvitenskapelige universitet, heretter NTNU, i sak 88/22, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 26.01.2023, der vedtaket i underinstansen ble endret.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 26.01.2023, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/03164 (33/2023) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

bokstav c. Klageren ble i brev 21.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.04.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved NTNU ble endret.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fv1. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fv1. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har nemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [redacted] representert av advokat Kristian Berge. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i emnet [redacted] [redacted] desember 2021.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget likheter mellom klagerens besvarelse og tre andre besvarelser på samme hjemmeeksamen. Det følger av sensorenes melding om mistanke om fusk, datert 18.01.2022, at tre kandidater hadde løst andre varianter av enkelte deloppgaver enn oppgavene de fikk utlevert på eksamen. Likhetene i besvarelsene tydet på at en kandidat hadde løst sine oppgaver, og deretter delt besvarelsen med de tre andre kandidater, herunder klageren.

Klagerens advokat innga en merknad 11.04.2022. Det fremgår at klageren erkjenner å ha samarbeidet med medstudenter under hjemmeeksamen. Dette er en formildende omstendighet som bør få betydning for reaksjonsutmålingen. Det anføres videre at lang saksbehandling bør gi en redusert reaksjon.

Klagenemnda ved NTNU behandlet saken i møte 16.06.2022. De fant at klageren forsettlig fusket ved innlevering av hjemmeeksamen, og fattet vedtak om annullering og utestenging i to semestre, nærmere bestemt høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023.

Klagerens advokat påklaget vedtaket 29.06.2022, hvor det vises til tidligere anførsler. Det anføres videre at det foreligger urimelig forskjellsbehandling, da tilsvarende overtredelser under eksamen i samme emne høsten 2020 ble vurdert med utestengelse i ett semester.

Klagenemnda ved NTNU vurderte klagen i møte 13.09.2022, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda ved NTNU opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

«Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.»

Det følger av forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) § 6-4 første ledd hva som skal anses som fusk:

«§ 6-4. Fusk eller forsøk på fusk

(1) Fusk defineres som en opptreden i strid med NTNUs regelverk for eksamensavvikling, og som på en urettmessig måte kan føre til at kandidatens resultater blir vurdert bedre enn ellers.

Eksempler på slike tilfeller:

[...]

- ureglementert samarbeid mellom kandidater eller grupper

[...]

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt avgjørende vekt på arten og omfanget av tekstligheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og tre andre kandidaters besvarelser, jf. sensorenes vurdering 18.01.2022 og gjennomgangen foretatt av NTNU. Det vises til at kandidatene til dels fikk utdelt ulike eksamensoppgaver, og at klageren og tre andre kandidater likevel har besvart flere deloppgaver tilnærmet identisk. Det vurderes at likhetene er for store og av en slik art at de kun kan forklares med ureglementert samarbeid under hjemmeeksamen.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) § 6-4 første ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

Det saksforhold i form av ulovlig samarbeid som nemnda har funnet bevist ovenfor, under det objektive vilkåret, kaster samtidig lys over det subjektive vilkåret. Nemnda vurderer at det ulovlige samarbeidet som har funnet sted, nærmest etter sin natur må være en villet handling.

Det er ingenting i dokumentasjonen som peker i retning av at den ulovlige kontakten skal ha oppstått i vanvare, altså gjennom uaktsomhet. Nemnda har etter dette funnet at klageren har handlet med forsett. Det vises til klagerens erkjennelse av å ha samarbeidet med medstudenter i forbindelse med hjemmeeksamen.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt, og det skal fastsettes en reaksjon.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved NTNU har fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging høstsemesteret 2022 og vårsemesteret i 2023. Dette er i tråd med praksis.

Det anføres at det må tillegges betydning at klageren har erkjent fuskehandlingen. Felles klagenemnd viser til at det her er snakk om forsettlig fusk i form av ulovlig samarbeid under gjennomføringen av en hjemmeeksamen. Slike handlinger innebærer et grovt tillitsbrudd. Dersom studentene velger å ikke forholde seg til de reglene som gjelder i prøvings situasjonen, vil disse handlingene også kunne medføre en svekkelse av troverdigheten til en viktig samfunnsinstitusjon. Disse forholdene gjør at det må reageres med en følbare reaksjon der slike handlinger avdekkes. I denne konkrete saken har nemnda ikke funnet at det foreligger formildende omstendigheter som vil medføre en ytterligere reduksjon av reaksjonen.

Klageren har anført at utestenging i to semestre er urimelig forskjellsbehandling, med henvisning til at klagenemnda ved NTNU tidligere har kommet til at utestenging i ett semester var riktig reaksjon ved tilsvarende overtredelser. Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs. Nemnda finner ikke grunnlag for å fravike praksis i denne konkrete saken.

Klageren har anført at saksbehandlingstiden bør få betydning for reaksjonsfastsettelsen. Felles klagenemnd har etter en konkret vurdering kommet frem til at den totale saksbehandlingstiden ved forrige behandling av saken var for lang. Nemnda viser til at mistanken om fusk oppstod i januar 2022, og det tok deretter 8 måneder før saken ble oversendt Felles klagenemnd. Saken ble registrert mottatt i sekretariatet for Felles klagenemnd 21.09.2022, men grunnet stor saksmengde ble klagen først behandlet i møte 26.01.2023. Slik nemnda vurderer det, hadde ikke saken den fremdriften den skulle forrige gang. Behandlingstiden var totalt på 12 måneder fra mistanken om fusk oppstod til saken ble behandlet av Felles klagenemnd forrige gang. Dette var for lang total saksbehandlingstid. Slik nemnda vurderer det skal den lange

saksbehandlingstiden, som klageren ikke kan lastes for, medføre nedsettelse av utestengelsesperioden til ett semester.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas over 15 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for ytterligere nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i ett semester er en riktig reaksjon i denne saken på grunn av den lange saksbehandlingstiden ved forrige behandling. Felles klagenemnd endrer reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved NTNU.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 26.01.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal, Nils Herman Lien Håre og Amina Louise Persen har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 26.01.2023, oppheves.
2. Vedtak fattet av underinstansen i sak 88/22 om annullering og utestenging i to semestre, endres til annullering og utestenging i ett semester.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 23.05.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.